

assignatura: GEOGRAFIA POLÍTICA I DE L'ADMINISTRACIÓ

codi: 25493

professores: Carles Donat (despatx B9-072 / ☎ 935812967 / ✉ Carles.Donat@uab.es)

Antonio José Trujillo (despatx B9-060/ ☎ 935813273 / ✉

ajtrujillom@seneca.uab.es)

cicle: Segon

Quadrimestre: Primer

crèdits: 6

tipus: Optativa

Horari de classe: Dt-Dj 18.00-19.30 h.

TI Dc 19.30-21.00 h.

Atenció alumnes: : per determinar

Dates d'examen: 10-II / 18.00 h. (1ª conv.) - 08-VII / 18.00 h. (2ª conv.)

OBJECTIU

L'objectiu principal de l'assignatura consisteix en reflexionar sobre les relacions entre institucions de poder polític i territori a partir de l'exemple de Catalunya. Així, després d'un apartat introductori de caire teòric, s'analitzarà el procés històric de configuració del mapa administratiu sobre el territori català i a continuació es descriuran les principals característiques de la seva realitat actual.

II. PROGRAMA

El curs constarà de 14 temes, d'acord amb el detall següent:

Tema 1. Introducció (I). De la naturalesa de l'Estat

- 1.1. El poder i les seves formes: poder econòmic, poder ideològic, poder polític.
- 1.2. L'Estat modern com a cristallització del poder polític.
- 1.3. Les grans teories de l'Estat: formalistes, funcionalistes, marxistes.
- 1.4. El tema de la fi de l'Estat.

Tema 2. Introducció (II). Estat i territori

- 2.1. L'organització territorial de l'Estat: el govern local.
- 2.2. Els models de configuració de govern local: les tradicions federalistes i centralistes.
- 2.3. Els camps d'actuació del govern local: suport a la producció, a la reproducció, al manteniment de l'ordre social.
- 2.4. La importància de l'estudi de l'evolució històrica de l'organització territorial de l'Estat.

Tema 3. Els antecedents històrics: de les vegueries medievals al corregiments setcentistes

- 3.1. L'organització territorial de l'administració sota l'Antic Règim: limitació del poder reial i excepcionalitats territorials.
- 3.2. Les vegueries i els municipis medievals: naturalesa, funcions i evolució.

- 1.2 Concentració i densificació fins el 1950
- 1.3 El Pla Comarcal de 1953
- 1.4 Dinàmiques urbanes i consolidació metropolitana 1970-1984
- 1.5 El model de creixement a partir de 1986

- 2. Impactes socioambientals
 - 2.1. Impermeabilització del sòl
 - 2.2. Fragmentació paisatgística
 - 2.3. Contaminació atmosfèrica
 - 2.4. Contaminació acústica
 - 2.5. Contaminació de les aigües

AVALUACIÓ

El primer semestre de l'assignatura s'avaluarà individualment a través de:

- Pràctiques: s'hauran d'entregar totes per aprovar l'assignatura. Representaran un 40% de la nota. Podran realitzar-se individualment o en grups de dues persones.
- Una prova escrita que equivaldrà al 60% restant de la nota.

BIBLIOGRAFIA

AADD (1998). Conferència dels Espais Naturals de la Plana del Vallès. Recull de ponències i Taules Rodones celebrades a Terrassa, el 7 i 8 de març de 1997. El Vallès, Associació per la Defensa i l'Estudi de la Natura (ADENC).

Acebillo, J.; Folch, R. (Dir.) (2000). Atlas ambiental de l'Àrea de Barcelona. Barcelona, Ariel.

Cucurull, D. (Dir) (2002). La qualitat ecològica del Llobregat, el Besòs, el Foix i la Tordera. Informe 2000. Estudis de la qualitat ecològica dels rius, 10. Diputació de Barcelona.

Font, A.; Llop, C.; Vilanova, J.M. (1999). La construcció del territori metropolità. Morfogènesi de la regió urbana de Barcelona. Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

García, B.; Garrido, F.J. (2003). La contaminació acústica a les nostres ciutats. Col·lecció Estudis Socials, núm. 12. Fundació "La Caixa".

Pino, J.; Rodà, F. (2000). Ecologia del paisatge: perspectives per a la conservació. A: Sabaté, J. (Ed). El Corredor Sant Llorenç de Munt-Collserola. Màster Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) en Projecció Urbanística. UPC.

Rueda, S. (1995). Ecologia Urbana. Barcelona, Beta Editorial.

Serratosa, A. (1994). Els espais oberts en el planejament metropolità: realitats i propostes. Papers. Regió Metropolitana de Barcelona, 20, 37-47.

- 3.3. Els decrets de Nova Planta (1716) i els seus efectes sobre l'organització territorial de l'administració.
- 3.4. Els corregiments: delimitació, funcions i vigència.

Tema 4. La treballada gènesi de la divisió provincial: de la guerra del Rosselló (1793) al Decret de Javier de Burgos.

- 4.1. El model territorial de l'administració revolucionaria francesa: principis generals (homogeneïtat, representació) i difusió.
- 4.2. La guerra del francès i les seves conseqüències sobre l'organització territorial de l'administració (1793-1812): les divisions en prefectures (1809), corregiments (1810) i Departaments (1812).
- 4.3. Els projectes de provincialització de les Corts de Cadis i la divisió de Felip Bauza (1813).
- 4.4. Els intents de provincialització del trienni liberal.

Tema 5. Vigència i avatars del model provincial: de la implantació (1833) a la fi de la Dictadura de Primo (1931).

- 5.1. La implantació i desenvolupament de la divisió provincial: els Decrets de Javier de Burgos (1833), la creació dels partits judicials (1834) i de les diputacions provincials (1835).
- 5.2. Les dificultats en la implantació del model provincial: autonomisme i centralisme sota progressistes i moderats, la revolució de 1868 i la Restauració.
- 5.3. Les crítiques i alternatives del catalanisme polític a la divisió provincial: federalisme i autonomisme, comarcalisme i municipalisme.
- 5.4. L'experiència de la Mancomunitat (1914-1923) i la Dictadura de Primo (1923-1931) un intent fracassat de superació del marc provincial.

Tema 6. Els intents de reforma durant la II República (1931-1939): autonomisme, comarcalisme i municipalisme.

- 6.1. El nou marc estatutari (1932) i la Llei Municipal catalana (1934).
- 6.2. L'elaboració del projecte de divisió territorial en comarques i vegueries (1931-1932).
- 6.3. La manca d'implantació de la nova organització i les seves raons.
- 6.4. L'organització territorial del poder polític i l'administració durant la revolució i la guerra civil (1936-1939).

Tema 7. El govern local sota el franquisme (1939-1975): eliminació de la democràcia i l'autonomia local, reinstauració provincial i lent sorgiment de projectes alternatius.

- 7.1. Les conseqüències administratives de la derrota republicana: reinstauració provincial i supressió de l'autonomia local.
- 7.2. La normativa local sota el franquisme: centralització i dependència dels poders locals.
- 7.3. Els intents de reforma des de l'interior del règim.
- 7.4. Estudis i propostes alternatius d'organització administrativa-territorial.

Tema 8. Els marcs constitucional i estatutari: la seva configuració i aplicació de l'adveniment de la monarquia a les LOT (1975-1987).

- 8.1. L'organització territorial de l'administració en la Constitució Espanyola (1978).
- 8.2. Els preceptes de l'organització territorial de Catalunya en l'Estatut d'Autonomia (1979).
- 8.3. El desenvolupament de les previsions constitucionals en la Llei Orgànica de Bases de Regim Local (1985).
- 8.4. Els primers anys d'administracions locals democràtiques i els intents fallits de reforma del mapa administratiu català.

Tema 9. Les Lleis d'Organització Territorial de Catalunya (1987): gènesi, articulat i aplicació.

- 9.1. Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya.
- 9.2. Llei 6/1987 de 4 d'abril, sobre l'Organització Comarcal de Catalunya.
- 9.3. Llei 7/1987, de 4 d'abril del Regim Provisional de les Competències de les diputacions provincials.
- 9.4. Llei 7/1987, de 4 d'abril, per la qual s'estableixen i regulen actuacions públiques especials en la conurbació de Barcelona i en les comarques compreses dins la seva zona d'influència directa.

Tema 10. El mapa administratiu en l'actualitat: els municipis.

- 10.1 El mapa municipal: fragmentació administrativa i diversitat territorial.
- 10.2 Les disfuncionalitats del mapa municipal català: nuclis, enclavaments, conurbacions, barreres físiques.
- 10.3 Els mecanismes correctors: el Reglament de Població i Ens Locals de Catalunya.
- 10.4 Les tendències d'evolució del mapa municipal català.

Tema 11. El mapa administratiu vigent: les comarques.

- 11.1. El mapa comarcal: una estructura homogènia per a un territori divers.
- 11.2. El procés de formació del mapa comarcal: de les 38 comarques (1987) a les 41 (1988) i les principals modificacions posteriors (1990). El cas de la Vall d'Aran.
- 11.3. Les principals tensions del mapa comarcal.
- 11.4. Les perspectives de transformació del mapa comarcal.

Tema 12. El mapa administratiu vigent: les províncies.

- 12.1. El mapa provincial: una sòlida herència històrica legalment garantida.
- 12.2. Les previsions de reforma del mapa provincial: la perspectiva "de la província única.
- 12.3. La mancada regionalització de l'administració autonòmica.
- 12.4. El futur del mapa provincial a Catalunya.

Tema 13. El mapa administratiu vigent: el govern metropolità.

- 13.1. El mapa administratiu de la metròpolis barcelonina: l'esmicolament de la ciutat.

- 13.2. El procés de dissolució de la CMB i la seva substitució per les entitats metropolitanas (EMT i EMSHTR).
- 13.3. El marc territorial del planejament urbanístic metropolità: el Pla General Metropolità (1976) i el Pla Territorial Metropolità de Barcelona (1996).
- 13.4. L'evolució del mapa administratiu a la regió metropolitana de Barcelona.

Tema 14. La configuració i realitat present del mapa administratiu de Catalunya: un balanç.

- 14.1. La complexa evolució del mapa administratiu a Catalunya: una herència de les mancades revolució liberal i expressió de la dificultat d'encaix de Catalunya en el conjunt espanyol.
- 14.2. La situació actual: la coexistència de dos models d'organització territorial de l'Estat sobre un mateix territori.
- 14.3. Les conseqüències: concurrència competencial, competència interadministrativa, disfuncionalitats territorials i opacitat governativa.
- 14.4. Quin futur per al mapa administratiu català ?.

FORMAT

El treball del curs girarà al voltant de quatre elements:

- a) *Lliçons*. Setze sessions (14 referides pròpiament al contingut de la matèria, més les 2 sessions corresponents a l'obertura i cloenda del curs).
- b) *Pràctiques*. Dotze exercicis, corresponents a altres tants temes. Les practiques s'iniciaran i corregiran a l'aula i seran després enllestides per l'alumne per tal de ser lliurades totes juntes a un dossier que es presentarà a final de curs.
- c) *Lectures*. Es facilitarà un dossier de lectures per a cada un dels temes del curs. Normalment estaran integrats per un màxim de 3 textos i suposaran un total aproximat de lectures de 40-50 pàgines setmanals.
- d) *Textos legals*. Es facilitarà així mateix un dossier de textos legals, referents tant a l'evolució històrica de l'organització administrativa com a la realitat actual.

TUTORIES INTEGRADES

A les tutories integrades es treballaran alguns dels exercicis pràctics que demanden més temps i interrelació alumne-professor.

AVALUACIÓ

L'avaluació es basarà en:

- a) Les practiques de curs.
- b) Un examen final.

Cada un d'aquests elements equivaldrà al 50% de la qualificació final.